ב"ה

משיחת ש"פ חיי שרה, כ"ה מרחשון, מבה"ח כסלו תשמ"ט

בלתי מוגה (נדפס בספר דברי משיח)

י. והנה, בקשר לבחירות שהתקיימו לאחרונה בארץ הקודש, רואים דבר הכי תמוה: מערכת הבחירות התנהלה באופן של היפך האחדות לגמרי, והביאה למחלוקת תקיפה בין בני ישראל בכלל, ובפרט בין שומרי תורה ומצוות (שלהם דבר מאחד ומטרה משותפת: להיות שומרי מצוות), ועד למריבות ד"נלחמו איש באחיו" ו"יד איש ברעהו", ועד שאפילו "חרב איש באחיו" רחמנא ליצלן.

ומזה מובן, שמבלי הבט על השאלה האם היו צריכים להשתתף בבחירות, ולאיזה "פתק" היו צריכים להצביע (שהרי הבחירות כבר התקיימו) – הנה עכשיו, כאשר עומדים כבר לאחר הבחירות, שבהן השתתפו מאות אלפי יהודים, וביניהם – עשרות אלפי יהודים דתיים, שומרי תורה ומצוות ובהידורים כו' (ו"כל ישראל בחזקת כשרות"), וזה הביא למחלוקת גדולה שאף אחד לא שיער – מוטלת החובה על בני ישראל (על כל יהודי השומע אודות כך) להיטיב את המצב ולעשות ככל האפשרי להשכין שלום ואחדות בארץ ישראל.

שהרי כנ"ל – כאשר שומעים אודות ענין הזקוק לתיקון, הכוונה בזה היא שזה יביא תועלת – ע"י תיקון הדבר (ובאם זה לא הי' נוגע אליו – לא הי' שומע על זה). אין זה ענין של דיבור מוסר סתם, אלא כפי שהי' אצל ישעי' הנביא, שדברי המוסר שלו היו בכדי שזה יביא לתועלת ויפעל משהו בתיקון הענין בפועל.

יא. מה יכולים לעשות כדי להוסיף בשלום ואחדות ישראל?

ובהקדים: עצם הענין שישנם חילוקי דעות בין בני אדם – אינו חסרון, ואדרבה: כך ברא הקב"ה את טבע בני אדם ש"אין דיעותיהן שוות" .

אבל אעפ"כ, אסור שזה יביא לפירוד הלבבות, מחלוקת ומריבות – כי זהו היפך ישובו של עולם, ותכלית ההיפך מכל היהדות והתורה, ש"דרכי' דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום", ו"אם שלום כאן הכל כאן".

אפילו ע"פ שכל – מובן ג"כ שמופרך שתהי' מחלוקת בין יהודי אחד למשנהו, כי בכאו"א מישראל יש נשמה שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש", וכיצד יכולה להיות מחלוקת בין "חלק אלוקה" אחד לחלק שני (ועד למצב חמור יותר מ"מחלוקת" סתם, כאמור – "נלחמו איש באחיו")!?

למעלה מן השכל – ששם היא תכלית האחדות (למעלה מהתחלקות, חילוקי דעות וכו') – בודאי אין מקום למחלוקת; אבל אפילו ע"פ שכל אנושי, שמצד שכל "אין דיעותיהן שוות", מובן שמחלוקת היא תכלית ההיפך ממציאותם של בני ישראל!

והעצה לזה – אינו שלכולם תהי' דיעה אחת (שהרי זהו היפך טבע האדם, כנ"ל), אלא שימצאו ענינים של מעשה בפועל שבהם מסכימים כל הצדדים; יתכן שלכל צד יהי' על זה טעם שונה בשכל, אבל בנוגע לפועל – כולם מסכימים שזהו ענין נכון שצריך להתבצע.

ע"ד כפי שזהו בנוגע לאדם עצמו: אע"פ שיש לו כמה סברות לכאן ולכאן (ולא זו בלבד שאין זה חסרון, אלא אדרבה – מעלת כח הבינה שיש בה ריבוי סברות לכאן ולכאן), הרי בנוגע למעשה בפועל – אינו יכול לנהוג בשני האופנים, אלא דוקא באופן אחד; ועד"ז יכול להיות בין ריבוי אנשים, דאע"פ שיש ביניהם חילוקי דעות – באפשרותם להסכים בנוגע למעשה בפועל.

מנם, כדי שיוכלו לבוא לידי הכרעה – צריכים להתיישב כולם יחדיו סביב השולחן ולהתדבר זה עם זה; אבל כשנמצאים במצב של מחלוקת, "נלחמו איש באחיו" – לא יכולים לשבת סביב שולחן אחד, כאשר כל צד מנסה לזרוק את הצד השני (ובמקרה הטוב ביותר, מוכן שהשני יישב על יד השולחן בתנאי שלא יוכל להשמיע את דבריו, וכיו"ב).

ועי"ז שיישבו ביחד, ירוויחו שני דברים: א) הענינים שעליהם כולם מסכימים יתבצעו בפועל בהקדם האפשרי; ב) עצם הדבר שהצדדים השונים רואים שאפשר לשבת ליד אותו שולחן, ולהתדבר באופן "נורמלי" (בלי צעקות ובלי לדפוק על השולחן, ועד למריבות כו'), ויראו כיצד השני הוא בר דעת – יוסיף בקירוב הלבבות (ועאכו"כ שישלול הענין ד"יד איש ברעהו", אע"פ שיכול להיות "שכל איש ברעהו", מצד חילוקי הדעות), ועי"ז יוכלו להתדבר בקלות יותר גם אודות ענינים שבהם ישנן דעות שונות ("פאַרשידענע מיינונגען").

כל צד יוכל לשמוע ולהקשיב לדבריו של היושב בצדו השני של השולחן, ואולי אפילו לראות ולהכיר במעלתו! וכבר אמרו חז"ל "מי שיש לו מנה רוצה מאתים", וכך ילכו ויתקדמו עד אשר ישכון השלום.

יב. ובנוגע לפועל: בכדי להחליש את המחלוקת שבערה ("וואָס האָט זיך פאַנאַנדערגעפלאַקערט"), ולתת את האפשרות להשכין שלום ואחדות בין בני ישראל והמפלגות השונות – לכל לראש יש לשבת סביב שולחן אחד ולדבר אודות ענינים שכולם (או רובם) מסכימים עליהם.

מובן מאליו, שבנוגע להרכבת קואליצי' – תדרוש כל מפלגה בתור תנאי את הענינים שלדעתה הם ענינים יסודיים; ומובן ג"כ, שההנהלה בארץ ישראל (כמו בכל ישוב יהודי)

צריכה להיות ע"פ שולחן ערוך*, אבל כאן מדובר על האופן שבו ניתן בכלל להתדבר בשלום, עוד לפני שמרכיבים קואליצי' [שזה יכול לקחת ימים ושבועות, ואפילו חדשים, כי בשיחות על הקואליצי' דנים מי יקבל משרה זו ומי משרה אחרת, מי יתמנה לשר וכו']. שבזה יש להתחיל עם ענינים של מעשה בפועל שעליהם כולם מסכימים, וללכת מן הקל (ובקל גופא – מן הקל יותר) אל הפחות קל: לדון בנושאים שאינם שנויים כל כך במחלוקת, ולעבור אח"כ לנושאים מסובכים יותר וכו'.

]לא הולכים להיכנס כאן לפרטים, כולל הא דמובן ופשוט שההנהלה דארץ ישראל אינה ענין של "אתחלתא דגאולה" ח"ו. לדאבוננו ("ליידער ליידער") אוחזים עדיין אפילו לפני ההכנות ל"אתחלתא דגאולה", כמובן מפסק דין הברור ברמב"ם בנוגע לסדר הגאולה (כמדובר כמה פעמים) שהגאולה (גם "אתחלתא דגאולה") תהי' ע"י משיח צדקנו, ועכשיו נמצאים בחושך כפול ומכופל דזמן הגלות (אם כי בסוף זמן הגלות, "עקבות משיחא"), ובמילא עדיין לא שייך הגדר ההלכתי דמלכות ישראל, ועאכו"כ לא מלכות בית דוד, שזה יהי' דוקא לאחר הגאולה האמיתית והשלימה; – אלא, שבכל מקום שישנו קיבוץ של כו"כ מבני ישראל, ועאכו"כ קיבוץ גדול של בני ישראל, כן ירבו – בהכרח שתהי' הנהגה מסויימת.

ואף שמובן ופשוט שהנהגה זו הייתה צריכה להיות ע"פ השולחן ערוך – יש להתייחס למצב כפי שהוא בפועל ממש, ובפועל ממש נקבעת ההנהגה ע"י בחירות, שבהן נוטל חלק ציבור גדול של יהודים שומרי תורה ומצוות בהידור, כנ"ל. אבל בנוגע לענייננו, אין צורך להיכנס לענינים צדדיים, וגם לא להיכנס למחלוקת ביחס להענין ד"אתחלתא דגאולה" (ובאמת, לא שייך לדבר על "יחס" לדבר שאינו במציאות עתה, והלואי היו יכולים לדבר אודות "אתחלתא דגאולה"), אלא להתחיל לדבר אודות ענינים שכולם מסכימים עליהם.[

יג. ישנם ענינים שכל המפלגות כבר הסכימו עליהם בעבר, ועד לענינים כאלו שגם נקבעו בתור חוק, אלא שמפני סיבות לא מתקיימים ענינים אלו בפועל ממש.

ואתן דוגמא (וכמובן שאבחר דוקא דוגמא שע"פ שולחן ערוך, שהרי אני "נוגע בדבר" – שרצוני שיהודים יתנהגו ע"פ השולחן ערוך...): חוק ההפלות והחוק דניתוחי מתים: מבלי הבט על כך שכולם כבר הסכימו לזה, וזה נעשה חוק, וכולם תמימי דעים ("זיינען איינשטימיק") שיש לקיים חוקים אלו דאיסור הפלות (להוציא מקרים מיוחדים של סכנה כו', שגם בהם יש צורך באישור רפואי מיוחד) וניתוחי מתים (ללא רשיון של המשפחה כו') – הרי ישנם יחידים ופקידים המפירים חוקים אלו [מסיבות שונות, שאין כאן המקום לדון בהן, כדי לא להטיל את האשמה על גורם זה או אחר, דבר שבודאי לא יוסיף בענין האחדות].

ועד"ז ישנם עוד ענינים שונים, גם כאלו שאינם קשורים לדת, כגון בדיני ממונות וכיו"ב, שבהם הכל (או הרוב) תמימי דעים.

ובאם יודעים אודות כמה וכמה חוקים שכבר נקבעו וכולם מסכימים עליהם – עאכו"כ שאלו שמקצועם לדעת מזה, בודאי יכולים להסתכל בספרי החוקים ולספר אודות חוקים נוספים שנחקקו ומאיזו סיבה שתהי' עדיין לא מקיימים אותם כדבעי וכו'.

ועי"ז שיתחילו להתדבר אודות ענינים אלו שעליהם כבר מסכימים – הנה לכל לראש זה יפעל תיקון ענינים אלו, ובאופן קל ומהיר, כי זהו כבר חוק קבוע שכולם כבר מסכימים עליו, ואין צורך לישיבת הכנסת וכו', אלא רק צריכים לצוות על הפקיד הממונה על ענין זה שיקפיד וישקוד על קיום החוק בפועל (ובהוספת תיבת) ממש [משא"כ כשמדובר אודות חוק שעדיין לא נחקק, זקוקים לישיבת הכנסת וקריאה ראשונה וקריאה שני' וקריאה שלישית וכו']

ונוסף לכך, זה יעזור ליצור אימון, ויביא לקירוב הדעת והשכנת שלום, רק מזה שכבר יושבים ליד שולחן אחד ושותים ביחד כוס תה ורואים שהשני הוא בר דעת... ועי"ז קל יותר להתדבר ולהשפיע שיפעלו ענינים שבהם לא כולם תמימי דעים.

ומובן, שהאופן הנ"ל כיצד להתדבר בדרכי נועם ושלום – שייך לא רק בארץ ישראל, אלא בכל מקום שבעולם, גם במדינה זו, שבה לא חסרה מחלוקת... והעצה לזה – שלכל לראש יתחילו להתדבר בענינים שעליהם כולם מסכימים.

יד. ובנוגע למה שאחרים שואלים: מנין הזכות וההעזה ("די בריטקייט") להתערב בההנהגה בארץ ישראל, כאשר נמצאים בחוץ לארץ, והרי ישנו כלל ש"אין לדיין אלא מה שעיניו רואות" – קודם כל, ההצעה הנ"ל אינה חידוש הבא דוקא מחוץ לארץ, אלא זוהי הצעה פשוטה אודות חוקים שאודותם כבר הסכימו מזמן בארץ ישראל.

ושנית, אין זו דעה של יחיד, אלא ישנו על זה הייפוי-כח דכל מאות השלוחים (העוסקים בהפצת התורה והיהדות מתוך אהבת ישראל ואחדות ישראל) מכל העולם כולו (הנמצאים כאן עכשיו לכינוס העולמי שלהם), המייצגים ("וואָס זיי פאַרטרעטן און שטעלן מיט זיך פאָר") מדינות וקהילות שונות ואנשים שונים; ואע"פ שגם ביניהם ישנן דעות שונות (ובפרט שבאים ממקומות שונים ברחבי העולם, שעי"ז ניתוסף עוד יותר בשינויי דעותיהם) – הרי כולם מסכימים פה אחד לסברא והצעה הנ"ל, ובמילא מסתבר לומר שזוהי סברה טובה ונכונה.

ועוד ועיקר: אדרבה – "בחנוני נא בזאת" (בלשון הכתוב). כאשר ינסו, יווכחו ויראו שדרך זו של קירוב הדעת תביא לתוצאות המתאימות, ותיצור אימון והסכמה ועוד ענינים רבים.

ויהי רצון, שע"י ההוספה באהבת חינם, תתבטל סיבת הגלות – מחלוקת ושנאת חינם, וכאשר תתבטל הסיבה, בדרך ממילא יתבטל גם המסובב – הגלות, ותבוא מיד הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש.